

Keywords: military offense, administrative responsibility, criminal responsibility, qualification of offenses, proceedings in administrative offense cases, responsibility of servicemen, martial law, voluntary desertion, military service.

DOI: 10.33766/2524-0323.101.61-71

УДК: 342.951:351.82

Діордіца І. В., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Академії праці, соціальних відносин і туризму (м. Київ, Україна)

e-mail: dior-law@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7765-6591>

Бегма А. П., кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Академії праці, соціальних відносин і туризму (м. Київ, Україна)

e-mail: a.begma@i.ua

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3009-2850>

Соловійов А. С., аспірант кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Академії праці, соціальних відносин і туризму (м. Київ, Україна)

e-mail: soloviov.rada@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0003-0958-7266>

ІНТЕГРАЦІЯ СМАРТ-КОНТРАКТІВ НА ОСНОВІ БЛОКЧЕЙНУ В СПОРТИВНЕ ПРАВО ТА НОВА ЮРИДИЧНА ПРАКТИКА

У статті автори здійснили дослідження процесів інтеграції смарт-контрактів на основі блокчейну в спортивне право в їх теоретичному та практичному сенсі. Актуальність дослідження обумовлена значним збільшенням інтересу до даного питання у фінансово-правовій та інших сферах людської діяльності. Прогнозується, що блокчейн стане критично важливим для всіх фінансових установ, які працюють над автоматизацією бізнес-процесів. Встановлено, що смарт-контракти на основі блокчейну містять такий самий рівень деталізації, як і фізичні контракти, та роблять те, що не може бути реалізовано за допомогою звичайного контракту: виконують такі завдання, як узгодження цін і моніторинг рівня запасів. Дана можливість замінює дорогі ручні зусилля динамічним автоматизованим відстеженням ланцюгів постачання, рівня запасів і витрат, щоб зменшити витрати та збільшити прибуток. При цьому важливими аспектами дослідження стали акценти щодо: 1) переваг смарт-контрактів на основі блокчейну (висока точність і надійність; оновлення в реальному часі; зменшення кількості посередників; нижча вартість; адаптація до різних бізнес-моделей) та 2) недоліків, оскільки дана технологія перебуває на ранніх стадіях впровадження та потребує розвитку в певних напрямках (швидкість обробки та масштабованість; залежність від програмістів; конфіденційність; висока затримка). Доведено, що блокчейн пропонує нові джерела зростання для спортивної індустрії: клуби та спортивні організації можуть удосконалити свої бізнес-моделі, управління квитками та спортсменами може стати все більш оптимізованим і дозволить командам отримувати нові

джерела доходу за допомогою токенів фанатів, цифрових сувенірів і монетизації даних. Визначено найактуальніші випадки використання технології блокчейн у спортивній екосистемі, зокрема: фан-токени та залучення фанів; NFT-токени; квитки на ігри; токенизація майбутніх спортсменів і платежі в криптовалюти; управління даними та результативністю спортсмена; тестування на наркотики; потокове передавання; ставки блокчейн. Установлено, що цивілізований світ потребує розвинене спортивне криптопартнерство.

Ключові слова: смарт-контракт, блокчейн, токен, договірне право, спортивне право, криптоправо.

Постановка проблеми. Технологія блокчейн викликає неабиякий інтерес у фінансово-правовій та інших сферах людської діяльності. Згідно з дослідженням Juniper, блокчейн стане критично важливим для всіх фінансових установ, які працюють над автоматизацією банківських процесів [1]. Банки та фінансові установи можуть заощаджувати до 27 мільярдів доларів на рік до 2030 року.

Уперше ще у 1994 році Нік Сабо запропонував ідею розумних контрактів:

Розумний контракт – це комп'ютеризований протокол транзакцій, який виконує умови контракту. Загальні цілі розробки смарт-контрактів полягають у дотриманні загальних договірних умов, мінімізація як умисних, так і випадкових впливів, а також мінімізація потреби в довірених посередниках.

Тобто смарт-контракти – це фрагменти самовиконуваного коду в блокчейні. Вони можуть вводити умови угоди автоматично. Ця технологія має величезний потенціал для оптимізації будь-якого процесу, який вимагає доступу до багатьох баз даних і систем планування ресурсів.

Щодо переваг, то такий рівень автоматизації забезпечує знижений ризик помилок або маніпуляцій із контрактом. Завдяки спільній базі даних, що працює на протоколі блокчейн, смарт-контракти усувають потребу в сторонніх посередниках, оскільки контракти виконуються автоматично.

Розуміння переваг смарт-контрактів тісно пов'язане з правильним розумінням того, як працює блокчейн і що він приносить у фінансах.

Смарт-контракти на основі блокчейну містять такий самий рівень деталізації, як і фізичні контракти. Вони роблять те, чого не може зробити жоден звичайний контракт: виконують такі завдання, як узгодження цін і моніторинг рівня запасів. Ця можливість замінює дорогі ручні зусилля динамічним автоматизованим відстеженням ланцюгів постачання, рівня запасів і витрат, щоб зменшити витрати та збільшити прибуток, у тому числі й у спортивній екосистемі.

Вбачається важливим дослідити нові джерела зростання на основі блокчейну для спортивної індустрії: клуби та спортивні організації можуть оптимізувати свої бізнес-моделі, управління квитками та спортсменами може стати все більш оптимізованим і дозволить командам отримувати нові джерела доходу за допомогою токенів фанатів, цифрових сувенірів й монетизації даних. З огляду на окреслену проблематику, доцільно визначити та дослідити найактуальніші випадки використання технології блокчейн у спортивній екосистемі,

зокрема: фан-токени та залучення фанів; NFT-токени; квитки на ігри; токенизація майбутніх спортсменів і платежі в криптовалюті; управління даними та результативністю спортсмена; тестування на наркотики; потокове передавання; ставки блокчейн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні чимало вчених займалися дослідженням окремих аспектів правового регулювання смарт-контрактів на основі блокчейну та правової охорони блокчейну. Саме ці об'єкти останнім часом ставали предметом дослідження правників із різних галузей юридичної науки. Так на рівні наукових робіт можемо відмітити праці Л. Зубкової та С. Клімовського [2], В. Теремецького та С. Маляра [3], Р. Стефанчука [4], Р. Радейка [5], В. Варавки [6] та ін. Однак безпосередньо проблематика інтеграції смарт-контрактів на основі блокчейну в спортивне право українськими науковцями майже не вивчалася.

Формулювання цілей. Мета статті – розглянути евристичні можливості процесів інтеграції смарт-контрактів на основі блокчейну в спортивне право у їх теоретичному та практичному сенсі. З огляду на порушену в науковій роботі проблематику, нами були поставлені наступні завдання: 1) дослідити акценти щодо переваг та недоліків смарт-контрактів на основі блокчейну; 2) визначити нові джерела зростання для спортивної індустрії на основі блокчейну; 3) окреслити правові аспекти удосконалення відносин у сфері інтеграції смарт-контрактів на основі блокчейну в спортивне право.

Виклад основного матеріалу. У більш технічних термінах процес створення смарт-контракту можна розбити на кілька етапів. Першочергово, розумний контракт формується як угода між двома або більше сторонами, й вони (обидві сторони) можуть домовитися про умови, за якими смарт-контракт вважатиметься завершеним. Умови записуються в смарт-контракт, потім шифруються й зберігаються в мережі блокчейн. Після завершення контракту транзакція реєструється в блокчейні. У подальшому всі вузли оновлять свою копію блокчейну за допомогою цієї транзакції, таким чином замінюючи новий «стан» мережі.

Розумні контракти на основі блокчейну мають багато переваг.

Висока точність і надійність. Розумні контракти можуть значно підвищити ефективність різних бізнес-процесів, які зазвичай виконуються вручну.

Оновлення в реальному часі. Автоматизовані транзакції виконуються швидко, й обидві сторони можуть стежити за поточним статусом контракту.

Зменшення кількості посередників. Стандартні контракти вимагають посередників для забезпечення дійсності кожної транзакції, але розумні контракти не потребують посередника.

Нижча вартість. Розумні контракти можуть значно зменшити залежність від людей-посередників і знизити загальну вартість транзакції.

Адаптація до різних бізнес-моделей. Контракти є фундаментальною частиною бізнесу, оскільки вони забезпечують спосіб виконання транзакції згідно з домовленістю, незалежно від галузі.

Оскільки технологія смарт-контрактів перебуває на ранніх стадіях впровадження, вона ще потребує розвитку в певних напрямках.

Швидкість обробки та масштабованість. Наразі блокчейни мають проблеми із затримкою, оскільки потрібен час, щоб блок транзакцій став частиною книги обліку.

Залежність від програмістів. Усі смарт-контракти на основі блокчейну є незмінними, а це означає, що розробники повинні передбачати кожен випадок, який може вимагати внесення змін у контракті.

Конфіденційність. Код у смарт-контрактах видимий для всіх у мережі, і деякі програми не можуть ризикувати конфіденційними даними інших суб'єктів.

Висока затримка. Ethereum, найпопулярніша технологія блокчейну для смарт-контрактів, займає 17 секунд, щоб додати перевірені блоки до книги обліку транзакцій. Порівняно з мілісекундами, які є стандартними для зберігання «не-блокчейн-даних», очевидно, що ця технологія все ще потребує вдосконалення [7].

Контракти на основі блокчейну, безсумнівно, рухають уперед фінансово-правову та інші індустрії. Проте без нормативної чіткості вони не можуть запропонувати жодних законодавчо підтверджених гарантій.

Отже, блокчейн пропонує нові джерела зростання й для спортивної індустрії. Усі зацікавлені сторони спортивної екосистеми можуть отримати вигоду від цієї технології. Клуби та спортивні організації здатні оптимізувати свої бізнес-моделі. Управління квитками та спортсменами може стати все більш оптимізованим. Блокчейн також дозволить командам отримувати нові джерела доходу за допомогою токенів фанів, цифрових сувенірів і монетизації даних [8].

Визначальним є те, що технологія блокчейн може змінити взаємодію із фанами. Уболівальники взаємодіятимуть на глибшому рівні, використовуючи фан-токени та програми винагород за лояльність. Цифрові квитки на ігри допоможуть залучити більше вболівальників на стадіони, а децентралізована трансляція охопить перегляди з усього світу. Робити ставки, купувати квитки та товари стане безпечніше. Це завдяки довірі та безпеці, яку забезпечує блокчейн. Спортсмени також отримують низку переваг. Гравці можуть створювати фінансову гнучкість, токенизуючи свої контракти та монетизуючи дані про ефективність їх виконання [9].

Нижче буде висвітлено деякі із найактуальніших випадків використання технології блокчейн у спортивній екосистемі [10; 11; 12].

1. Фан-токени та залучення фанів.

Взаємодію вболівальників та клубів незабаром буде виведено на абсолютно новий рівень. Команди можуть створювати власні жетони та збирати гроші через пропозицію токенів фанів. Токени вболівальників – це повністю «замінні» корисні токени, які надають їм ексклюзивний доступ і вплив на команду.

Перший випуск жетонів для фанатів ФК «Барселона» на суму 1,3 мільйони доларів був розпроданий менш ніж за дві години. Уболівальники ФК «Барселона» змогли придбати перші «токени фанатів Барси» (\$BAR), щоб взяти участь в опитуваннях, пов'язаних із повсякденною діяльністю клубу. Вони також отримали унікальні призи та неоціненний вболівальницький досвід. Також досвід використання фан-токенів мають й інші футбольні команди, зокрема Ювентус,

Парі-Сен-Жермен, Галатасарай, Атлетіко Мадрид і Рома. Клуби можуть краще пізнати своїх шанувальників, взаємодіючи з ними за допомогою блокчейну.

2. NFT-токени.

Переконані, що майбутнє колекціонування – цифрове. Команди та організації мають можливість розробляти та виготовляти предмети колекціонування наступного покоління за допомогою NFT (non-fungible token). NFT представляють широкий спектр унікальних матеріальних і нематеріальних предметів. Офіційні обмежені видання цифрових і реальних активів (предмети колекціонування у вигляді карток для обміну, відеокліпів, підписаних товарів або ігрового спорядження) можна створювати та перевіряти за допомогою блокчейну. Технологія блокчейн може зберігати автентичні записи про товари та створювати цифрові ринки для вболівальників, щоб обмінюватися цими активами. Технологія також забезпечить надійну перевірку автентичності, щоб зменшити кількість шахрайства та підроблених товарів. У 2021 році стався «вибух» спортивних NFT. НБА нещодавно створила цифрову платформу для колекціонування під назвою TopShot. Фани можуть купувати або продавати пронумеровані версії певних офіційно ліцензованих найкращих відео. Уболівальники також можуть брати участь у фентезійній спортивній грі за допомогою платформи. Наразі валовий обсяг продажів склав понад 230 мільйонів доларів США. Іншим прикладом платформи NFT на основі блокчейну є MLB Champions. Це спортивна гра, побудована на блокчейні Ethereum, де колекціонери можуть купувати, продавати та торгувати бейсбольними криптофігурками.

3. Квитки на ігри.

Часи стояння в чергах за квитками та довгого очікування входу на стадіон минули. Квитки на гру можуть бути реалізовані та видані організатором події на децентралізованій платформі блокчейн. Це дозволить організаціям ефективно та безпечно керувати продажом квитків і поверненням коштів. Такі розумні контракти можуть автоматизувати страхування від скасування гри. Наприклад, якщо погодні умови погані й гру було анульовано, власникам квитків буде автоматично повернуто гроші.

Можна охопити глобальну базу фанів, оскільки блокчейн значно полегшує розповсюдження квитків у багатьох країнах. Дозвіл власників квитків купувати їх у криптовалюті допоможе здійснювати продажі вболівальникам з усього світу. Коли вболівальники прибувають на подію, їм не доведеться відвідувати каси продажу квитків, а просто просканувати свій QR-код і зайти на стадіон чи іншу спортивну споруду. Крім того, використання цифрових квитків позбавляє від паперових відходів і допоможе зробити ці заходи більш екологічними. Блокчейн дає організаторам контроль над вторинним ринком (продаж/обмін квитків). Це гарантує справжність обмінених квитків, значно зменшуючи шахрайство та обіг підроблених квитків. Усі вони видаються через блокчейн: покупці можуть бути впевнені, що їхні квитки справжні та що вони справді їм належать.

Регулярно спортивні клуби протидіють фанатському хуліганству. Використовуючи блокчейн, організатори можуть бути впевнені в особистості покупців квитків, а хуліганам можна заборонити доступ до них (квитків) на первинному

та вторинному ринку. Це зробить заходи безпечнішими та приємнішими для більшості вихованих вболівальників.

2020 рік став 16-м чемпіонатом Європи з футболу, який проходив у 12 містах континенту. Турнір зібрав понад 28 мільйонів запитів на квитки з понад 200 країн. УЄФА використовувала мобільний додаток на основі блокчейну як рішення для продажу квитків, щоб реалізувати понад 1 мільйон квитків. УЄФА також успішно використала цю технологію на фінальному турнірі Ліги націй УЄФА в червні 2019 року, на який було успішно доставлено на мобільні телефони понад 110 000 квитків на чотири матчі, що становить 80 % доступних квитків. Також Lancashire Cricket Club у Великій Британії використовує блокчейн-платформу квитків TIXnGO. Вони створили унікальний зашифрований квиток для смартфонів, який можна відстежити й усунули ризик його підробки.

4. Токенізація майбутніх спортсменів і платежі в криптовалюті.

Спортсмени-початківці зазвичай стикаються з фінансовими труднощами в гонитві за своєю спортивною мрією. Використовуючи блокчейни, спортсмени можуть токенизувати себе, а потім збирати кошти за рахунок продажу цих жетонів. Розумні контракти можуть створювати складні угоди для фінансування перспективних спортсменів. В обмін на авансове фінансування від інвесторів спортсмени погоджуються віддавати певний відсоток свого доходу протягом певної кількості років. Наприклад, у Jetcoin є криптовалюта (джеткойни), яку вболівальники можуть використовувати, щоб інвестувати у своїх улюблених спортсменів й отримувати частину їхнього заробітку. Джеткойни також можна використовувати для участі у VIP-заходах, підвищення класу місць на матчах, купівлі квитків і багатьох інших речей. Інститут Jetcoin зміг успішно запровадити цей підхід у співпраці з різними футбольними командами Італії.

Токенізація контрактів також підходить не лише для спортсменів-початківців. У 2020 році гравець НБА Спенсер Дінвідді токенизував свій контракт і перетворив свій трирічний контракт із «Бруклін Нетс» на 34,4 мільйони доларів США на інструмент для інвестицій. Він виставив на продаж акредитованим інвесторам 90 символічних акцій вартістю 150 тисяч доларів США кожна. Мета полягала в тому, щоб Дінвідді отримав більшу частину свого контракту заздалегідь, а не протягом трьох років. Потім він реінвестує гроші з метою, щоб у майбутньому вони зросли до більшої суми. Натомість інвестори отримували гарантований прибуток протягом трирічного періоду з погашенням основної суми плюс відсотки. Хоча Дінвідді не досяг своєї мети зі збору коштів, він показав, що це можливо.

5. Управління даними та результативністю спортсмена.

Команди та компанії можуть використовувати технологію блокчейн для ліцензування та продажу даних гравців. Цю інформацію можна продати таким організаціям, як ліги фентезі-спорту, букмекерські компанії, мовники та компанії, що займаються оздоровленням і фітнесом. Використовуючи блокчейни, гравці матимуть більший контроль над своїми даними. Він може забезпечити відсутність незаконного доступу, перевірки або копіювання даних гри, окрім уповноважених осіб. Дані про минулі фізичні результати та відео спортсменів

можна записувати в блокчейн-мережах. Ці записи можуть використовуватися гравцями, щоб перевірити та покращити свою майбутню продуктивність. У 2017 році Асоціація гравців НФЛ уклала угоду з Whoop, що дозволяло гравцям продавати особисті дані про здоров'я, зібрані носієм. Гравці мають повну власність над своїми даними та можуть відстежувати своє здоров'я за допомогою таких ключових показників, як частота серцевих скорочень у стані спокою, частота дихання та стадії сну. Хоча в цьому проекті не використовувався блокчейн, він є доказом концепції, яка може значно виграти від інтеграції систем блокчейну.

6. Тестування на наркотики.

Російський допінг-скандал, який став відомим у 2019 році, досі свіжий у пам'яті світового спорту. Російську владу звинуватили в приховуванні системного зловживання наркотиками своїх спортсменів. Технологія блокчейн може боротися з цим типом шахрайства, регулюючи та захищаючи дані, а також захищаючи їх від підробки. Організатори можуть використовувати блокчейни, щоб переконатися, що спортсмени, які беруть участь у змаганнях, не вживають допінгу. Спортсмени можуть надати свої історичні медичні дані антидопінгового контролю та автоматично вказати свою геолокацію, щоб уникнути реєстрації як «неявки» під час випадкового контролю. Блокчейни також запобігатимуть поширенню критичної та секретної інформації сторонніми особами. Прозорість тестування та звітування про перевірки для всіх спортсменів забезпечить більшу справедливість. Зрештою це допоможе підтримувати дух і цілісність високопродуктивного спорту в усьому світі.

7. Потокове передавання.

Спостерігається зростання кількості платних спортивних трансляцій у прямому ефірі. Компанії, що надають ці послуги, стикаються з такими проблемами, як обмежена пропускна здатність, низька якість потоків, проблеми з безпекою та цензурою. Багато разів відеопотоки незаконно записуються, завантажуються та перезавантажуються в інші мережі для використання в комерційних цілях. Блокчейн запобігає крадіжці таких даних і дозволяє власнику легко довести право власності на потік. Децентралізація, створена технологією блокчейн, забезпечує плавну поточкову передачу без буферізації. Це зменшує вимоги до пропускної здатності, знижує витрати та позитивно впливатиме на враження вболівальників. DLive є найбільшою спільнотою прямих трансляцій у блокчейні, яка продемонструвала реальні переваги децентралізованої трансляції.

Розумні контракти на основі блокчейну забезпечать високий рівень безпеки. Питаннями, пов'язаними з ліцензіями та контрактами, можна керувати відкритим, прозорим і повністю відстежуваним способом. Блокчейн допоможе провайдерам встановити право власності на їхній контент і забезпечити безпеку ліцензійних та інших прав. Інформація про право власності та всі деталі трансакцій зберігаються в блоках, які розташовані на багатьох серверах по всьому світу. Підробити інформацію всередині блоків дуже складно. Отже, дані завжди захищені в екосистемі блокчейн. Це дозволить власникам контенту обмежити доступ до потоку, а також допоможе в авторизації користувачів. Тільки користу-

вачі з певними закритими ключами можуть отримати доступ. Провайдери можуть використовувати технологію блокчейн, щоб познайомитися зі своїми глядачами на більш детальному рівні. Дані можна збирати для рекламних і маркетингових цілей, поважаючи право глядачів на безпеку та конфіденційність їхньої інформації.

8. Ставки Блокчейн.

Блокчейн можна використовувати в спортивних ставках за допомогою смарт-контрактів на децентралізованій платформі для оплати автоматичних коефіцієнтів. Така технологія створить більше довіри та забезпечить чесні ставки. Це забезпечує підвищену безпеку та знижує ризик людської помилки. Такі компанії, як EtherSport, створюють платформи ставок на основі блокчейну. EtherSport – це платформа, на якій люди з усього світу можуть робити ставки на спортивні події. Механізм лотереї використовує контракти Ethereum, які гарантують чесні та прозорі результати, уникаючи ризиків і корупції. EtherSport пропонує багато переваг, включаючи безпеку, простий процес реєстрації користувача, анонімність, відкритий і прозорий процес для всіх грошових операцій і швидку виплату виграшу без прихованих комісій.

Висновок. Зважаємо на те, що смарт-контракти можуть зменшити потребу в юридичних послугах. Проте, одночасно усвідомлюємо, що випрацьовується низка нових правовідносин, де будуть потрібні юристи.

У першу чергу, з еволюцією блокчейну правила взаємодії у віртуальному просторі будуть неминуче еволюціонувати. Тому правники й надалі будуть залучатися в контексті надання юридичних консультацій щодо законодавчих особливостей у сфері застосування таких технологій. Дана нова технологія блокчейн, по суті, уже створює нову сферу договірної права – *криптоправа*, до якої юристи активно будуть залучені.

На наше переконання, цивілізований світ потребує розвинене спортивне криптопартнерство, яке повинно регулюватися новоствореними нормами права. Оскільки смарт-контракти є кодовою мовою, а не написані базовими англійськими чи іншими термінами, то й у традиційному розумінні юрист-контрактник навряд чи зможе скласти такий контракт. Однак, це не означає, що юристи не зможуть належним чином використовувати смарт-контракт у правовому полі. Таким чином, юристи матимуть можливість спеціалізуватися на кодуванні смарт-контрактів і законодавстві про технологію блокчейн й залучення чинного договірної права в категорійно-понятійний апарат блокчейну.

Використані джерела:

1. Frankenfield J. (2022). What Are Smart Contracts on the Blockchain and How They Work. *Investopedia*. URL : <https://www.investopedia.com/terms/s/smart-contracts.asp>.
2. Зубкова Л., Клімовський С. (2021). Щодо поняття та юридичної природи «розумних договорів» (з англ. smart contract). *Підприємництво, господарство і право*. № 1. С. 22–27.
3. Теремецький В., Маляр, С. (2021). Місце блокчейну в системі об'єктів авторських прав. *Актуальні проблеми правознавства*. № 4. С. 72–78. URL : <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1299>.

4. Стефанчук Р. (2018). Інформаційні технології та право: quo vadis? *Право України*. № 1. С. 30–50.
5. Радейко Р. (2018). Особливості впровадження технологій блокчейн у сфері публічних відносин в Україні. *Часопис цивілістики*. Вип. 29. С. 112–118.
6. Варавка В. (2020). Проблеми правового регулювання смарт-контрактів. *Актуальні проблеми правознавства*. № 1 (21). С. 143–151.
7. Disha Sinha (2022). Smart Contracts: Transforming Ethereum Blockchain in 2022. *Analytics Insight*. URL : <https://www.analyticsinsight.net/smart-contracts-transforming-ethereum-blockchain-in-2022>.
8. Diorditsa I. V., Telestakova A. A. (2019). Epistemology of the concept of cybernetics as the basis of the cybernetic function of the state. *Visegrad Journal of Human Rights*. № 6/2. С. 58–62. URL : https://journal-vjhr.sk/wp-content/uploads/2020/12/Vyshegrad-6_2019_Tom-2.pdf.
9. Lauren Ryan (2021). How Blockchain Is Impacting the Sports Industry. *Play Wize*. URL : <https://www.playwize.io/how-blockchain-is-impacting-the-sports-industry>.
10. The Daily (2022). The Future of Blockchain In The Sports Industry. *Ballsta te-daily.com*. URL : https://www.ballstatedaily.com/article/2022/11/the-future-of-blockchain-in-the-sports-industry?ct=content_open&cv=cbox_latest.
11. Krunoslav Ris (2022). Blockchain in Sports Industry: Best Use Cases. *Lumen Spei*. URL : <https://lumenspei.com/blockchain-and-sport>.
12. Joshua Bernstein (2018). Smart Contract Integration in Professional Sports Management: The Imminence of Athlete Representation, 14 DePaul J. Sports L. 88 (2018). URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/232978583.pdf>.

References:

1. Frankenfield, J. (2022). What Are Smart Contracts on the Blockchain and How They Work. *Investopedia*. URL : <https://www.investopedia.com/terms/s/smart-contracts.asp>. [in English].
2. Zubkova, L., Klimovskyi, S. (2021). SHHodo ponyattya ta yuridichnoyi prirodi «rozumnih dogovoriv» (z angl. smart contract) *Pidpriyemnictvo, gospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*, 1, 22-27. [in Ukrainian].
3. Teremetskyi, V., Maliar, S. (2021). Miscе blokchejnu v sistemi ob'yektiv avtorskih prav. *Aktualni problemi pravoznavstva – Actual problems of jurisprudence*, 4, 72-78. URL : <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1299>. [in Ukrainian].
4. Stefanchuk, R. (2018). Informatsiini tekhnolohii ta pravo: quo vadis? *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine*, 1, 30-50. [in Ukrainian].
5. Radejko, R. (2018). Osoblivosti vprovadzhenya tehnologij blokchejn u sferi publichnyh vidnosin v Ukrayini. *Journal of Civil Studies – CHasopis civilistiki*, 29, 112–118. [in Ukrainian].
6. Varavka, V. (2020). Problemi pravovogo regulyuvannya smart-kontraktiv. *Aktualni problemi pravoznavstva – Actual problems of jurisprudence*, 1 (21), 143-151. [in Ukrainian].
7. Disha, Sinha (2022). Smart Contracts: Transforming Ethereum Blockchain in 2022. *Analytics Insight*. URL : <https://www.analyticsinsight.net/smart-contracts-transforming-ethereum-blockchain-in-2022>. [in English].
8. Diorditsa, I. V., Telestakova, A. A. (2019). Epistemology of the concept of cybernetics as the basis of the cybernetic function of the state. *Visegrad Journal of Human Rights*. 2019.

№ 6/2. С. 58–62. URL : https://journal-vjhr.sk/wp-content/uploads/2020/12/Vyshegrad-6_2019_Tom-2.pdf. [in English].

9. Lauren, Ryan (2021). How Blockchain Is Impacting the Sports Industry. *Play Wize*. URL : <https://www.playwize.io/how-blockchain-is-impacting-the-sports-industry/>. [in English].

10. The Daily (2022). The Future Of Blockchain In The Sports Industry. *Ballsta te-daily.com*. URL : https://www.ballstatedaily.com/article/2022/11/the-future-of-blockchain-in-the-sports-industry?ct=content_open&cv=cbox_latest. [in English].

11. Krunoslav, Ris (2022). Blockchain in Sports Industry: Best Use Cases. *Lumen Spei*. URL: <https://lumenspei.com/blockchain-and-sport/>. [in English].

12. Joshua, Bernstein (2018). Smart Contract Integration in Professional Sports Management: The Imminence of Athlete Representation, 14 DePaul J. Sports L. 88 (2018). URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/232978583.pdf>. [in English].

Стаття надійшла до редакції 14.01.2023

Diorditsa I., Prof., DSc in Law, Head of the Department of Criminal Law, Procedure and Criminalistics, Academy of Labour, Social Relations and Tourism (Kyiv, Ukraine)

Behma A., PhD in Law, Associate Professor of the Department of Criminal Law, Procedure and Criminalistics, Academy of Labour, Social Relations and Tourism (Kyiv, Ukraine)

Soloviov A., PhD student of the Department of Constitutional, Administrative and Financial Law, Academy of Labour, Social Relations and Tourism (Kyiv, Ukraine)

INTEGRATION OF BLOCKCHAIN-BASED SMART CONTRACTS INTO SPORTS LAW AND NEW LEGAL PRACTICE

In this article, the authors research the processes of integration of blockchain-based smart contracts into sports law in their theoretical and practical sense. The relevance of the study is due to a significant increase in interest in this issue in the financial, legal and other areas of human activity, and it is predicted that blockchain will become critical for all financial institutions working on business process automation. Blockchain-based smart contracts have been found to contain the same level of detail as physical contracts and do things that no conventional contract can do: perform tasks such as price negotiation and inventory monitoring. This capability replaces costly manual efforts with dynamic, automated tracking of supply chains, inventory levels, and costs to reduce costs and increase profits. At the same time, important aspects of the study were emphasized in terms of: 1) the advantages of blockchain-based smart contracts (high accuracy and reliability; real-time updates; reduction in the number of intermediaries; lower cost; adaptation to different business models) and 2) disadvantages, as this technology is at the early stages of implementation and needs to be developed in certain areas (processing speed and scalability; dependence on programmers; confidentiality; high latency). It has been proven that blockchain offers new sources of growth for the sports industry: clubs and sports organizations can optimize their business models, ticket and athlete management can become more streamlined, and teams can generate new revenue streams through fan tokens, digital souvenirs, and data monetization. The authors identify the most relevant cases of using blockchain technology in the sports ecosystem, in particular: fan tokens and fan engagement; NFT tokens; game tickets; tokeni-

zation of future athletes and cryptocurrency payments; athlete data and performance management; drug testing; streaming; and blockchain betting. It is established that the civilized world needs a developed sports crypto partnership.

Keywords: smart contract, blockchain, token, contract law, sports law, crypto law.

DOI: 10.33766/2524-0323.101.71-90

УДК: 343.7; 343.4

Дудоров О. О., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінально-правової політики та кримінального права навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ, Україна)

e-mail: o.o.dudorov@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4860-0681>

Мовчан Р. О., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного, міжнародного і кримінального права Донецького національного університету імені Василя Стуса (м. Вінниця, Україна)

e-mail: romanmov1984@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2074-8895>

ПЕРСПЕКТИВИ УНОРМУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

У статті проаналізовано окремі положення проекту нового Кримінального кодексу України, присвячені кримінальним правопорушенням проти власності. Наголос зроблено на з'ясуванні тієї обставини, якою мірою при формулюванні відповідних проєктованих положень узято до уваги здобутки вітчизняної кримінально-правової науки, напрацювання судової практики і релевантний зарубіжний досвід.

Указано на дискусійність беззастережного віднесення розглядуваних деліктів до кримінальних правопорушень проти економіки і перспективність їх визнання різновидом кримінальних правопорушень проти людини. Доведено, що назва розділу 6.1 проєкту потребує уточнення з метою її узгодження зі здобутками цивілістики.

Аргументовано положення про необхідність внесення ясності з питання про: 1) визнання предметом кримінальних правопорушень проти власності криптовалюти; 2) кваліфікацію «некорисливого» викрадення. Показано, що запропоновані визначення понять «викрадення» і «заволодіння» безпідставно не охоплюють випадки «опосередкованого» шахрайства. Наголошено на необхідності коректного використання термінів «викрадення» і «заволодіння» в межах всього проєкту.

Констатовано, що реалізована в проєкті ідея уніфікації відповідальності за всі форми (способи) викрадення не узгоджується з підходами, які знайшли відбиття в інших структурних частинах проєкту, що засвідчує непослідовність його розробників при вирішенні подібних законотворчих питань. Піддано критиці пропозицію авторів проєкту встановити в межах однієї статті кримінального закону відповідальність за заволодінням нерухомістю і правом на річ, а також запропоновано шляхи розв'язання цієї проблеми.